

het SCP respectievelijk 5%, 3% en 6,5% minder te besteden hebben dan toen. Op het dieptepunt in de eerste helft van de jaren negentig was dat nog procenten minder. En dan wil deze regering dus een maatregel voorstellen die vanaf dat dieptepunt over 40 jaar, van 1991 tot 2032, een reële nullijn – nou ja, plus 1% – beoogt, terwijl de collectieve welvaart in dezelfde periode gigantisch zal zijn gestegen. Sterker, volgens het SCP is het sociaal minimum vergeleken met de gemiddelde ontwikkeling van de contractlonen, inclusief de incidentele component, nu al ruim 30% achtergebleven ten opzichte van 25 jaar geleden en vergeleken met het mediaan besteedbare huishoudinkomen zelfs 40%. Dat verschil zal, mede door dit wetsvoorstel, de komende 20 jaar nog veel verder en veel harder oplopen.

Wat is er gebeurd met de notie dat je aan een samenleving kunt aflezen hoe goed het gaat door te kijken naar hoe goed het gaat met dat deel wat het slechtst af is? Werd het rechtvaardigheidsprincipe van de liberale filosoof John Rawls niet vroeger ook door liberalen in Nederland omarmd? Graag een reactie van de staatssecretaris. Mijn fractie zou ook graag vernemen wat hij rechtvaardig vindt als het gaat om de verdeling van inkomens.

Ten derde – mijn laatste opmerking over de ontwikkeling van het sociaal minimum voor deze termijn – kun je ernstige vraagtekens zetten bij het uitgangspunt dat de ontwikkeling de komende 20 jaar zal lijken op de ontwikkeling de afgelopen 20 jaar. De regering zegt dat het niet irrealistisch is om te veronderstellen dat het net zo zal gaan. De huidige crisis doet eerder vermoeden dat we te maken krijgen met ontwikkelingen die meer lijken op die in de jaren tachtig dan die in de jaren negentig.

Dit wetsvoorstel is volgens de SP-fractie gebaseerd op de verkeerde principes en creëert inconsistenties en is niet erg sociaal in de inkomensconsequenties voor sociale minima, maar daar gaat het volgens de regering uiteindelijk niet om. Ik citeer: "Dat laat onverlet dat het beleid van dit kabinet is ingegeven door de harde realiteit dat de overheidsfinanciën door de crisis zijn ontspoord. Er zijn nu forse ombuigingen nodig om onze welvaart en werkgelegenheid veilig te stellen en Nederland sterker uit de crisis te laten komen." Ik vraag de staatssecretaris, aan te geven waarom de overheidsfinanciën zo zijn ontspoord. Was dat niet omdat de financiële sector en een aantal banken in het bijzonder gered moesten worden omdat het laten omvallen van die banken tot een onverantwoord systeemrisico zou leiden? Wie hebben er van het ontsporen van de financiële sector in welke mate geprofiteerd? En waarom is het dan volgens de regering nu eerlijk en rechtvaardig om de rekening ten dele door sociale minima te laten betalen? Of vindt de regering het niet eerlijk, noch rechtvaardig, maar is het nu eenmaal verstandig economisch beleid in de ogen van de regering?

Kan de staatssecretaris nog eens aangeven wat volgens het CPB het werkgelegenheidseffect op korte termijn is van het financieel kader van het regeringsbeleid? Lijkt dit beleid in de ogen van de staatssecretaris, gezien deze werkgelegenheidseffecten, nu nog verstandig met opnieuw een economische dip voor de deur? Kan de staatssecretaris bevestigen dat het ook mogelijk zou zijn om voor kostwinners met een minimumloon ter compensatie van de geleidelijke afschaffing van de overdraagbaarheid van de algemene heffingskorting een verhoging van de arbeidskorting door te voeren om werken lonend te houden of zelfs meer lonend te maken? Dat zou inderdaad geld kosten, in plaats van een bezuiniging opleve-

ren, maar dat zou dan tevens de economie op dit moeilijke moment juist een stimulans geven en tot banengroei leiden. Vraag maar na bij het CPB.

Het zou ook tot minder ongelijkheid leiden in plaats van tot meer ongelijkheid. Kent de staatssecretaris de aanbeveling van de OESO om groeiende inkomensongelijkheid tegen te gaan? En kent hij de studies van het IMF over de correlatie tussen een meer gelijke inkomensverdeling en een hogere opwaartse mobiliteit op de arbeidsmarkt en tussen een meer gelijke verdeling en duurzame groei? Hogere lonen, vooral aan de onderkant, zouden ook meer binnenlandse vraag opleveren, mogelijk meer import en misschien minder export. Het is de andere kant van de medaille van lagere lonen in Zuid-Europa, die nu door de Europese Commissie bepleit worden. Dit zou op vergelijkbare wijze bijdrage aan een evenwichtiger Europa met kleinere betalingsbalanssaldi. Ook economisch lijkt dit wetsvoorstel geen verstandig beleid in te houden, zeker niet op korte termijn, terwijl economisch verstandiger alternatieven voorhanden zijn.

Concluderend constateert de SP-fractie dat zij aangaande dit wetsvoorstel andere principes hanteert dan de regering, dat zij nieuwe consistenties waarneemt die het gevolg zijn van voorliggend wetsvoorstel, dat zij de gevolgen van dit voorstel – op zijn zachtst gezegd – niet sociaal vindt en het principe om de kosten van de financiële crisis te verhalen op de sociale minima niet rechtvaardig, dat zij zich zorgen maakt over de economische consequenties en dat zij ernstige vraagtekens zet bij de door het kabinet aangehaalde positieve effecten op het aantal banen, zeker op korte termijn. Kortom: niet doen!

De voorzitter:

Het woord is aan de heer Hoekstra, die zijn maidenspeech zal houden.

De heer Hoekstra (CDA):

Mijnheer de voorzitter. Laat ik beginnen met mevrouw Sent van harte te feliciteren met haar maidenspeech. Met veel van wat zij gezegd heeft, ben ik het inhoudelijk oneens, met nog veel meer waar haar partij voor staat, ben ik het fundamenteel oneens. Ik vind het een groot, groot voorrecht om hier met haar en zo veel anderen in vrijheid van gedachten te wisselen. Hoe anders is dat in Syrië en op zoveel andere plaatsen minder dan een halve dag hiervandaan. En wat een luxe is het, dat wij hier vandaag van gedachten mogen wisselen over zoiets als het afschaffen van de dubbele heffingskorting. Want hoe belangrijk het ook is dat wij hier met elkaar over spreken, het fundament van Maslov's pyramide is het niet. De president van Mali heb ik er vorige week in ieder geval niet over gehoord. Die had het over honger, over oorlog, over het stabiliseren van een fragiele democratie, vaak tegen de klippen op.

Wie de borreltafel verlaat en afdaald in de krochten van de sociale zekerheid realiseert zich na verloop van tijd hoe complex zij is, hoe ruimhartig zij is en helaas ook hoe fraudegevoelig zij is. Een woud aan goede bedoelingen – daarover geen misverstand – maar met als resultante een extreme hoeveelheid regels en regelingen, kortingen en toeslagen, verzekeringen en voorzieningen. Met als resultante miljoenen Nederlanders op wie één, een paar of een groot aantal van die regelingen van toepassing zijn. Met als resultante honderdduizenden Nederlanders die jaar op

jaar bij de overheid aankloppen voor een bijstandsuitkering. Met als resultante meer dan een half miljoen Nederlanders die een arbeidsongeschiktheidsuitkering krijgen. En – daar kan ik mij over opwinden – met als resultante het onvoorstelbare aantal van 50.000 fraudegevallen in alleen al 2010. En laten we niet naïef zijn: dit zijn de fraudegevallen die door de overheid geconstateerd zijn. Natuurlijk zijn dat er in werkelijkheid nog veel meer. Er zijn in ieder geval meer dan 50.000 van die calculerende burgers waar mevrouw Sent net naar verwees. Wat er verder ook van te zeggen valt: met elkaar, sommigen meer dan anderen, hebben we de sociale zekerheid heel erg complex gemaakt.

Wie zich door die complexiteit niet laat intimideren ontwaart na verloop van tijd zoiets als een heffingskorting en zoiets als een dubbele heffingskorting. Als ik het goed begrepen heb, blijft de heffingskorting bestaan en wordt de dubbele heffingskorting afgeschaft. Dat wil zeggen: geleidelijk, maar met als uitzondering het referentieminimumloon voor de AOW.

Voorzitter, ik realiseer mij dat u inmiddels geen burgemeester van Apeldoorn meer bent. Maar stel nu dat u nog in functie was geweest en afgelopen zaterdag op de Hoofdstraat een willekeurige voorbijgangster had aangesproken met de vraag: mevrouw, wat vindt u eigenlijk van het plan van de staatssecretaris om de dubbele heffingskorting af te schaffen? Mevrouw, om preciezer te zijn: wat vindt u van de geleidelijke afbouw van de dubbele heffingskorting in het referentieminimumloon tot een keer de algemene heffingskorting met uitzondering van het referentieminimumloon voor de Algemene Ouderdomswet? Ik kom regelmatig in Apeldoorn en sla de inwoners van uw voormalige gemeente hoog aan, maar ik denk niet dat de voorbijgangster zou zeggen: mijnheer de burgemeester, dat is een uitstekend idee van de staatssecretaris, waarbij ik moet opmerken dat de lengte van de afbouw onnodig lang, en de inkomsten voor de schatkist betrekkelijk klein zijn.

Bij complexiteit helpt het om terug te keren naar de kern. Het helpt dan om je af te vragen: Waar gaat het hier eigenlijk om? En waar het hier om gaat is betrekkelijk eenvoudig. Ten eerste gaat het om gezond, wat hier wil zeggen: financieel gezond. Ten tweede gaat het om sociaal. En ten derde gaat het om rechtvaardig. En in die driehoek zijn wij als CDA op zoek naar balans.

Laat ik beginnen met financieel gezond. Wie wil weten wat financieel gezond betekent, hoeft eigenlijk niet meer te doen dan van het Amsterdamse Centraal Station naar de Dam te lopen. Daarbij is het wel zaak dat men zich niet te veel laat afleiden door de poging van het college van B en W om een metrolijn aan te leggen. De uitvoering van dat op zichzelf uitstekende idee heeft met financieel gezond weer heel weinig te maken. Men loopt rechtdoor en op een gegeven moment ziet men aan zijn linkerhand een pakhuis. Daarop staat een tekst die wij allemaal kennen: de cost gaet voor de baet uit. Niet toevallig is deze spreuk gemunt in een tijd waarin onze voorouders de Republiek der Verenigde Nederlanden, zoals ons land toen heette, tot het meest welvarende land ter wereld hebben gemaakt. Met deze spreuk probeerde de VOC – daar is zij weer – tot uitdrukking te brengen dat je tijd, geld en moeite moet investeren om geld te kunnen verdienen, en dat wie op de pof leeft of wie denkt dat het geld vanzelf wel binnenrolt, bedrogen uitkomt. In de terminologie van 2011: het begrotingstekort lager dan 3%, de staatsschuld lager dan 60% en bij voorkeur nog een heel stuk lager.

Die financiële discipline spreekt het CDA zeer aan. Waarom? Omdat degelijk, solide, ja zelfs saai financieel beleid uiteindelijk de enige manier is om te investeren in de onderwerpen die ertoe doen: in zorg, in onderwijs, in veiligheid en ga zo maar door. De meeste Nederlanders begrijpen dat principe trouwens donders goed. Ze doen het thuis met hun huishoudboekje namelijk precies zo. Het alternatief? Dat zal ik u zeggen. Het alternatief heet Griekenland.

Dat brengt mij bij het tweede punt: sociaal. De sociale zekerheid in Nederland heeft een lange en rijke geschiedenis. Niet iedereen in dit huis zal het zich nog als de dag van gisteren herinneren, maar in de zeventiende eeuw al was in dit land de sociale zekerheid opvallend goed geregeld. Er bestond zorg voor armen, zorg voor wezen en zorg voor zieken op een schaal en van een kwaliteit die in die tijd naar internationale maatstaven ongekend was.

Zorgen voor degenen die dat zelf niet kunnen: kennelijk heeft het te maken met de kern van wat Nederland altijd is geweest. Kennelijk heeft het te maken met de kern van wie en wat we willen zijn. Interessant is dat wij allen, ook hier in dit huis, er zo aan gewend zijn geraakt dat de Staat dat allemaal voor ons opknapt. Het aardige is dat in de periode waar ik het over had, de Staat op dit vlak helemaal niets deed. Nee, de sociale zekerheid van toen was particulier initiatief. Het ging om door kooplieden betaalde armenhuizen en om diaconieën. Je zou bijna zeggen: dat klinkt als het maatschappelijk middenveld.

Wat velen in dit huis zich vermoedelijk nog wel zullen herinneren, is dat de sociale zekerheid in de decennia na de Tweede Wereldoorlog sterk is geïnstitutionaliseerd. En toch blijven we ons afvragen: wat is sociaal? Sociaal is dat iedere moeder in Nederland haar kinderen te eten kan geven, ook als ze zelf geen stuiver verdient. Sociaal is dat de leraar die in Nederland arbeidsongeschikt wordt, behalve zijn baan en zijn zelfvertrouwen niet ook nog zijn huis verliest. Sociaal is dat iedere bejaarde in Nederland naar de dokter kan, ook als de kosten vele tienduizenden euro's bedragen. Sociaal is ook het toelaten van mensen die in eigen land vervolgd worden, met als enige misdaad hun democratische opvattingen, hun geloof of hun geaardheid. Sociaal is ook om van de dappere mannen en vrouwen van onze krijgsmacht te vragen om naar Afghanistan te gaan om daar onder moeilijke omstandigheden te werken aan vrede en veiligheid. En sociaal is zeker ook om een klein deel van onze rijkdom te investeren in een school in Mali. Niet omdat we er geld aan verdienen, niet omdat we er invloed mee proberen te kopen, maar omdat het juist is om te doen. Kennelijk heeft dat te maken met wie en met wat wij willen zijn.

Ik kom bij de derde lens waardoor ik de sociale zekerheid zou willen beschouwen: rechtvaardigheid. Is het rechtvaardig dat de mensen die er iedere dag keihard tegenaan gaan om hun eigen boterham te verdienen, daarvoor meer krijgen dan als zij thuis zouden blijven? Ja, dat is rechtvaardig. Werken moet lonen. En in een land waarin er uitkeringen bestaan, wordt daarmee bedoeld dat werken meer moet lonen dan niet werken; substantieel meer en altijd. Er zijn oppositiepartijen in dit huis die dat met mooie woorden belijden. Laat hen dan ook het lef hebben om daar consequenties uit trekken, hier, nu, bij dit wetsvoorstel. Zeker als zij altijd met principiële volhardendheid hebben gesproken over het in stand houden van de netto-nettokoppeling, want hier hebben we die koppeling in volle glorie. Natuurlijk, de bijstand is geen vetpot. Ik ben de laatste om dat te beweren. Maar dat is

ook niet de vraag. De vraag is of er na het afschaffen van de dubbele heffingskorting een acceptabel inkomen overblijft. Ik was daar niet op voorhand van overtuigd. Dat was ook de reden om de staatssecretaris te vragen naar internationaal vergelijkbare koopkrachtcijfers. En wat blijkt daaruit? Nergens ter wereld is de relatieve koopkracht van mensen in de bijstand zo groot als in Denemarken en in Nederland.

Is het ook rechtvaardig dat wij als samenleving van iedereen verlangen om zich maximaal in te spannen om voor zichzelf te zorgen? Ja, dat is rechtvaardig tegenover al degenen die deze uitkeringen betalen. Het bijzondere is dat dit bovendien ook sociaal is, want als er een activiteit is die correleert met geluk, dan is het werk.

Is het ten slotte rechtvaardig dat hardwerkende Nederlanders zo veel mogelijk zelf de vruchten plukken van het geld dat zij verdienen? Ja, dat is meer dan rechtvaardig. En natuurlijk realiseren die Nederlanders zich het belang van solidariteit. Natuurlijk zijn zij er niet op tegen om het geld dat zij verdienen hebben voor een deel her te verdelen. Maar wij bevinden ons al in de absolute top van de meest genivelleerde landen ter wereld. Sta mij toe dit te herhalen voorzitter: Nederland bevindt zich in de absolute top van de meest genivelleerde landen ter wereld. Het bevindt zich op of over de rand van wat nog productief is. En toch zijn er ook in dit huis partijen die de koek altijd maar weer verder willen herverdelen alsof het nooit ophoudt. Vroeger waren er wel mensen die dat communisme noemden. Vandaag noemen sommigen dat goede bedoelingen. Voor de duidelijkheid: ik twijfel bij de partijen niet aan hun goede bedoelingen. Ik twijfel wel aan hun wijsheid, want uiteindelijk is het slecht voor de economie, slecht voor de moraal, slecht voor de samenleving, slecht voor Nederland, en slecht voor ons allemaal. Heb ik dat zelf bedacht? Maar ten dele. Ik vond het aardig dat de heer Elzinga over het Sociaal en Cultureel Planbureau begon. Ook ik heb goed geluisterd naar de directeur van het SCP. Die heeft nog niet zo lang geleden zijn publiek bij de SVB het volgende voorgehouden. Het almaar verder inkomensafhankelijk maken van de sociale zekerheid, het almaar verder inkomensafhankelijk maken van de sociale zekerheid, het almaar verder oprekken van die zogenaamde solidariteit is uiteindelijk een bom onder het stelsel als geheel.

Wie zich in het voorliggende wetsvoorstel verdiept, ziet dat het de kenmerken heeft van financieel gezond, van sociaal en van rechtvaardig. Dit wetsvoorstel zorgt er namelijk voor dat er een volgende bijdrage wordt geleverd, hoe klein misschien ook, aan het financieel gezond maken van Nederland. Tegelijkertijd blijft Nederland met dit wetsvoorstel meer dan sociaal, alle retoriek van PvdA en SP ten spijt. En ten slotte blijft Nederland ook rechtvaardig; een rechtvaardigheid die zo essentieel is voor het verbeteren van de sociale zekerheid.

En toch heeft mijn fractie ook een zorg als het gaat om dit wetsvoorstel en een zorg die voorbijgaat aan dit wetsvoorstel. Laat ik proberen om die zorgen kort onder woorden te brengen. De staatssecretaris, en met hem het kabinet lijken af en toe gevangen te zitten in wat ik het efficiëncyparadigma zou willen noemen. Er wordt met grote voortvarendheid gezocht naar klein geld. We duwen met kracht op de kosten, maar maken te weinig haast met hervormen. We schrappen, maar doen geen stelselwijzigingen. Natuurlijk begrijp ik dat er door de versplinterde politieke verhoudingen allerlei inhoudelijke no-go areas zijn, dat er op sleutelonderdelen een moratorium ligt op ver-

nieuwing en dat als je maar enthousiast genoeg sprokelt, je uiteindelijk een aardig vuurtje kunt stoken. Maar of het nu om 18, 22 of 26 mld. gaat: het zou mooi zijn om van het kabinet het lonkend perspectief, de visie op de toekomst van Nederland te horen. Ik heb het dan over een visie die de dimensie van bezuinigen weet te overstijgen, ook waar het de sociale zekerheid betreft.

Mijn fractie kijkt dan ook uit naar 2012. Daar zijn natuurlijk meerdere goede redenen voor. Nederland wordt volgend jaar Europees kampioen voetbal. De Elfstedentocht wordt eindelijk weer gereden. Maar 2012 wordt vooral ook het jaar waarin de heren Kamp en De Krom met een doorzichte visie op de Nederlandse sociale zekerheid komen. Zij komen met een visie die als pijlers financieel gezond, sociaal en rechtvaardig heeft. En met een visie die de staf breekt over de almaar voortwoekerende complexiteit. Wij zien die visie met grote belangstelling tegemoet.

De voorzitter:

Mijnheer Hoekstra. U bent een van de jongsten onder de senatoren. Dat leeftijd niet alles zegt over ervaring, mag blijken uit uw curriculum vitae. Sinds u tien jaar geleden afstudeerde in het Nederlands recht, met als specialisatie bedrijfsrecht, vervulde u commerciële functies bij Koninklijke Shell en bij McKinsey & Company. Bij dit adviesbureau bent u associate partner en verantwoordelijk voor advisering van bedrijven in de energiesector en consulting voor publieke instellingen in binnen- en buitenland. In 2005 volgde u met goed gevolg het MBA-programma aan het INSEAD in Fontainebleau.

Uw interesse ligt op het snijvlak van bedrijfsleven en politiek, tussen private investeringen en internationaal recht. Deze belangstelling komt ook tot uitdrukking bij uw vroegere inzet voor de Eduardo Frey Stichting, een met het CDA verbonden organisatie die zich inzet voor de ontwikkeling van een democratische rechtsorde in ontwikkelingslanden. Wij mochten iets van een hint daarop vernemen in uw toespraak.

Uw politieke lei is nog relatief onbeschreven. Van januari 2009 tot uw aantreden in deze Kamer was u bestuurslid van het CDA te Amsterdam. Vorig jaar was u als lid van de programmacommissie van het CDA in Noord-Holland betrokken bij de Statenverkiezingen. Uw politieke motivatie is dat u zich liever inzet als volksvertegenwoordiger dan toekijkt langs de zijlijn.

In deze Kamer wilt u zich bezighouden met dossiers die betrekking hebben op het innovatiebeleid. Als jurist neemt u ook uw aandeel in de behandeling van dossiers op het terrein van Justitie, zoals de nationale gerechtelijke kaart en invoering van de nationale politie.

Wij zien met z'n allen uit naar uw verdere bijdrage aan het parlementaire werk van de Eerste Kamer en wensen u daarmee veel succes.

De vergadering wordt enkele ogenblikken geschorst.

Mevrouw **Klever** (PVV):

Ik feliciteer het lid Sent en de heer Hoekstra met hun maandspeech.

De PVV-fractie is trots op onze verzorgingsstaat die is opgebouwd met de dubbeltjes en kwartjes van onze hardwerkende ouders en grootouders. Onze verzorgingsstaat is een van de beste ter wereld en de PVV-fractie zet zich in voor het behoud hiervan. Mensen die door wat voor om-